

Aan
de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
9 maart 2005		E/EP/RE/ 5013065	

Onderwerp
Kamervragen Karimi over 4- M ultracentrifugetechnologie

Hierbij zend ik u mede namens de ministers van Buitenlandse Zaken, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie de antwoorden op de vragen die zijn gesteld door het lid Karimi over de 4-M ultracentrifugetechnologie. De vragen werden mij toegestuurd op 19 januari 2005 onder nummer 2040506490.

1
Hebt u kennisgenomen van het artikel "Iran, Libya centrifuge probes point to extensive know-how theft"? 1) Vindt u dat de Kamer altijd tijdig, juist en volledig is geïnformeerd over de inhoud en omvang van de atoomspionage? Zo ja, hoe verklaart u de ontbrekende informatie over de 4-M ultracentrifuge technologie?

Antwoord

Ja.

In 1980 is door de ambtelijke werkgroep die diepgaand onderzoek heeft verricht in de zaak Khan, de Commissie Bos, slechts één rapport opgesteld. Wel bestaat dit rapport uit twee versies, een geclassificeerde (geheime) versie en een openbare versie die naar de Tweede Kamer is gezonden. Uit de openbare versie zijn toen de namen van personen, alsmede specificaties t.a.v. de soort ultra-centrifugetechnologie waarvan Khan mogelijk kennis had kunnen nemen verwijderd. Dit om redenen van bescherming van de persoonlijke levenssfeer alsmede om redenen van bedrijfsvertrouwelijke en/of proliferatiegevoelige aard. Tevens zijn de oorspronkelijke bijlagen die o.m. bestonden uit rapporten van de toenmalige Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD), de Economische Controledienst alsmede processenverbaal niet meegezonden met deze "geanonimiseerde" versie.

Bezoekadres
Prinses Beatrixlaan 5

Doorkiesnummer Telefax
(070) 379 64 72 (070) 379 63 58

Hoofdkantoor Telefoon (070) 379 89 11
Bezuidenhoutseweg 30 Telefax (070) 347 40 81
Postbus 20101 Email ezpost@minez.nl
2500 EC 's-Gravenhage Website www.minez.nl

Behandeld door
M.M.G. Hoedemakers

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

Voor het overige verwijzen wij u naar de eerdere brieven terzake van de Minister van Buitenlandse Zaken in antwoord op een verzoek van de Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken (Kamerstuknummer 29 200 V - 72 en Kamerstuknummer 29 200 V - 87)

2

Acht u het aannemelijk dat Pakistan in de jaren zeventig de beschikking heeft gekregen over Nederlandse 4-M ultracentrifuge know-how? Zo neen, waarom niet? Zo ja, wilt u dit toelichten?

Antwoord

Zoals in het rapport te lezen valt moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat Khan kennis heeft kunnen nemen van de toen bij het onderdeel Fysisch Dynamisch Onderzoek (FDO) van Stork aanwezige ultracentrifuge-technologie.

3

Klopt het dat tenminste in 1979 al vermoedens in deze richting bestonden bij de Economische Controledienst dan wel bij andere opsporings- of inlichtingendiensten?

4

Klopt de stelling van Argos van 14 januari 2005 dat in een geheim Nederlandse rapport, dat mede ten grondslag ligt aan het in maart 1980 verschenen openbare ambtelijke rapport over de zaak Khan, al in juli 1979 wordt gemeld dat Khan op delen van de 4-M technologie de hand had weten te leggen, terwijl de openbare rapportage aan de Tweede Kamer met geen woord rept over de 4-M technologie? Zo ja, waarom is de informatie over de 4-M technologie en de rol van Khan niet aan de Kamer gemeld? Hoe verklaart u deze discrepantie en waarom is de 4-M informatie nooit toegevoegd aan het openbare rapport over Khan? 2)

5

Herinnert u zich deze passage in uw brief 3) aan de Kamer: “Wel versterkt de vondst in Iran en Libië van centrifuges van het oude Urenco-ontwerp het [...] ernstige vermoeden dat A.Q. Khan de blauwdrukken hiervan heeft ontvreemd”? Hoe verklaart u deze passage met de inhoud van het geheime rapport waarin gemeld wordt dat Khan op delen van de 4-M technologie de hand had weten te leggen? Kunt u dat toelichten? 4)

Antwoord op vragen 3, 4 en 5

In het rapport van de Commissie Bos waarin ook de Economische Controledienst vertegenwoordigd was, wordt de mogelijkheid niet uitgesloten dat Khan de hand heeft weten te leggen op de toen bij FDO aanwezige uc-technologie, zonder deze technologie, om redenen als in antwoord op vraag 1 vermeld, verder te specificeren. Daaraan wordt in één adem toegevoegd dat “niet geconstateerd is dat hij zich essentiële gegevens, in strijd met het need-to-know-principe heeft toegeëigend.” Ja, wij herinneren ons de door u

genoemde passage in de brief aan de Kamer. Voor het overige, zie het antwoord op vraag 1 en 2.

6

Zijn alle bevindingen toen of later aan het International Atomic Energy Agency (IAEA) ter beschikking gesteld? Is het IAEA op de hoogte geweest dat Khan de beschikking had over de 4-M technologie? Zo ja, wanneer? Zo neen, waarom niet?

Antwoord

In hoeverre alle bevindingen toentertijd met het IAEA zijn gedeeld is niet meer te achterhalen. Wel is sedert de onthullingen over het Khan netwerk regelmatig overleg gevoerd met het IAEA, waarbij het agentschap op de hoogte is gesteld van alle relevante informatie waarover de Nederlandse regering beschikt.

7

Bent u bereid het geheime rapport waarin melding wordt gemaakt van de 4-M ultracentrifugetechnologie en, voor zover van toepassing, andere geheime rapporten inzake het onderzoek naar Khan en Urenco, al dan niet vertrouwelijk ter inzage aan de Kamer geven?

Antwoord

Ja. Wij zijn bereid de geheime versie met bijlagen van het rapport Bos uit 1980 vertrouwelijk ter inzage te geven aan de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.

8

Hoe verklaart u dat Pakistan de beschikking heeft gekregen over de geavanceerde 4-M ultracentrifuge technologie? Heeft Abdul Qadeer Khan toegang tot de 4-M technologie gehad, of heeft deze technologie mogelijk ook na Khan's vertrek in 1975 via derden Pakistan bereikt?

Antwoord

Het is ons niet bekend dat Pakistan de beschikking heeft over de door u als geavanceerd aangeduide 4-M ultracentrifugetechnologie. Voor het overige zij verwezen naar het antwoord op vraag 2.

9

Kunt u bevestigen dat Khan of zijn vrouw, of beide, betrokken zijn geweest bij de ontwikkeling van de 4-M ultracentrifuge? Klopt het dat Khan's vrouw delen van 4-M ultracentrifuge handleidingen, blauwdrukken of andere technische documenten heeft vertaald? Kunt u de Kamer hier gedetailleerd over informeren?

Antwoord

Khan heeft in opdracht van FDO metallurgisch onderzoek verricht voor SNOR, CNOR en 4 M- centrifuges.

Voorts heeft hij, overigens met toestemming van FDO, herhaaldelijk rapporten inzake SNOR, CNOR en 4 M-technologie mee naar huis genomen die door zijn vrouw werden

vertaald. Zonder op de specifieke types in te gaan of deze te noemen, is dit destijds ook aan de Kamer gemeld. Deze rapporten waren niet hoger dan vertrouwelijk geclassificeerd. Rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat Khan, of zijn vrouw of beiden derhalve kennis hebben kunnen nemen van gerubriceerde UC technologie die Khan in het kader van de “need to know” voor zijn eigenlijke werk niet nodig had. Maar, zoals in de antwoorden op vragen 3 en 4 vermeld, is niet geconstateerd dat Khan zich uc-gegevens in strijd met het need-to-know-principe heeft toegeëigend.

10

Is het waar dat de P-1, dan wel L-1 ultracentrifuges, die de afgelopen jaren in Iran en Libië zijn aangetroffen, overeenkomsten vertonen met de 4-M technologie en kennelijk niet zijn gebouwd op basis van oudere G-1, dan wel CNOR of SNOR technologie?

11

Hoe beoordeelt u de opmerkingen van een official in Nuclear Fuel die stelt dat de P-1 centrifuge programma's in Libië en Iran geen verband houden met de G-1 en dat de P-1 centrifuges grote overeenkomst vertonen met de Nederlandse ultracentrifugeontwerpen? Welke overeenkomsten bestaan er?

Antwoord op vragen 10 en 11

Het IAEA heeft geen gedetailleerde beschrijving ter beschikking gesteld van de in Iran en Libië aangetroffen ultracentrifuges. Wel is langs diplomatieke weg van het IAEA vernomen dat het geen aanwijzingen heeft die zouden duiden op aanwezigheid van 4-M technologie in Iran en Libië.

De regering acht het niet onwaarschijnlijk dat, zoals door een official in Nuclear Fuel wordt gesteld, de aangetroffen P-1 centrifuges grote overeenkomsten vertonen met de Nederlandse ultracentrifuge ontwerpen uit de jaren zeventig. De regering beschikt echter niet over de technische specificaties op grond waarvan de overeenkomsten met de Nederlandse ultracentrifuge ontwerpen kunnen worden aangegeven.

Voor het overige verwijs ik naar de beantwoording op de kamervragen van het lid Wilders inzake het ontwerp van de ultracentrifuges in Iran (Vergaderjaar 2003-2004, Aanhangsel 630).

12

Is het waar dat in 1992 de ministers van Buitenlandse Zaken en Justitie tegen de komst van Khan naar Nederland waren?

13

Welke instanties, waren toen verantwoordelijk voor de verstrekking van een visum voor Khan opdat hij in 1992 Nederland mocht binnenkomen? Wat was de rol daarbij van de toenmalige directeur van de BVD en de toenmalige SG van het ministerie van Buitenlandse Zaken?

Antwoord op vragen 12 en 13

De verstrekking van een visum aan Khan in 1992 is geschied, op strikt humanitaire gronden, onder verantwoordelijkheid en met instemming van de Minister van

Buitenlandse Zaken. De toenmalige SG van het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft terzake een toetsende rol vervuld en met de Minister van Buitenlandse Zaken overlegd. Het toenmalige hoofd van de BVD heeft het veiligheidsrisico beoordeeld, alsmede advies verleend over de bij de verlening van het visum te stellen voorwaarden. Van betrokkenheid van de Minister van Justitie is niets gebleken.

- 1) Mark Hibbs, NuclearFuel, 3 januari 2005
- 2) Argos, 14 januari jl. over de zaak Khan. Persbericht Stop de Wapenhandel
- 3) Kamerstuk 29 200 V, nr. 72, brief van de Minister van Buitenlandse Zaken
- 4) zie noot 3

(w.g.) mr. L.J. Brinkhorst
Minister van Economische Zaken